PROPRIETĂȚILE ORAȘULUI PITEŞTI. MOȘIA DOBROGOSTEA

Aurel Radu[*]

Rezumat: *Ion Nicolopol (n.1793-d.1878), burghez cu origini grecești, împământenit prin căsătorie cu Maria Dobrian (n.1812-d.1882), neavând urmași direcți, lasă prin testament în anul 1874 moșia Dobrogostea, aflată la câtiva kilometri depărtare de orașul Pitești, în administrarea comună a autorităților statului (Primăria orașul Pitești și Prefectura județului Argeș), iar veniturile anuale rezultate din arendarea moșiei să fie folosite în scop filantropic: susținerea învățământului băieților și îngrijirea bolnavilor din orașul Pitești. Autoritățile statului intră în posesia deplină a moșiei Dobrogostea din anul 1882, după moartea Mariei Nicolopol, soția testatorului. În anul 1896, inginerul C.I. Spiroiu realizează hotărnicia acestei moșii care avea o suprafață de 673 hectare de teren arabil mănos și foarte multă pădure tânără. Pe această moșie se aflau: iazuri cu mori, un han dar și alte clădiri care au fost folosite o perioadă îndelungată ca sedii ale instituțiilor locale din comuna Dobrogostea: primărie, școală, post de jandarmi și percepție financiară. Veniturile anuale realizate din arendarea terenurilor agricole și exploatarea forestieră au fost folosite de autoritățile statului respectând parțial dispozițiile testamentare. Primăria orașul Pitești cumpără un teren în oraș pe care se construiește un local pentru Școala nr. 1 de Fete care în semn de recunoștință poartă numele Nicolopol, întocmește bugete separate în care prevede subvenții anuale pentru această școală: lemne de foc pentru încălzit, plata unui îngrijitor, premii pentru elevele sărace etc. În urma inițiativei prefectului M. Manolescu, Prefectura județului Argeș înființează și construiește pe moșia de la Dobrogostea un local modern pentru Școala practică de agricultură Dobrogostea în dorința de a sprijini instrucția agricolă de nivel mediu a fiilor de țărani din județul Argeș. Această unitatea școlară deschisă în anul 1903 își va dovedi utilitatea timp de circa 90 de ani, chiar dacă în primii ani de funcționare când s-a aflat în subordinea autorității județene a cunoscut o receptare scăzută întrucât foarte puțini elevi au urmat cursurile agricole. Chiar dacă se observă o clară îndepărtare de la respectarea ad-litteram a prevederilor testamentare, autoritatea municipală și cea județeană au colaborat în mod benefic pentru a deservi interesele comunității orășenești și a celei rurale de la Dobrogostea, dar au eșuat în a păstra vie memoria acestui distins gest filantropic.*

Abstract: *Ion Nicolopol (n.1793-d.1878) was a bourgeois of Greek origin and naturalized through marriage to Maria Dobrian (n.1812-d.1882). Having no direct descendants, he left in his 1874 will the Dobrogostea estate (located a few kilometers outside the city of Pitesti) into the administration of the state authorities from the city of Pitesti, in the Arges county. Nicolopol's request in his will was to use the annual income resulting from the lease of the estate for philanthropic purposes, and, more specifically, for supporting the education of boys and caring for the patients in the city. The state authorities come into full possession of the Dobrogostea estate in 1882, after the death of Maria Nicolopol, the testator's wife. In 1896, engineer C.I. Spiroiu did the survey of this estate that had an area of 673 hectares of fine arable land and a lot of young forest. On this estate there were: ponds with mills, an inn but also other buildings that had been used for a long time as the headquarters of local institutions in the commune of Dobrogostea: the town hall, the school, the gendarmerie and the financial administration. The annual incomes obtained from the lease of agricultural land and logging were used by the state authorities only by partially respecting the testamentary provisions. The Pitești City Hall bought land in the city on which to build a school for girls which was given the name of Nicolopol, and made separate budgets through which to provide annual grants for this school: firewood for the heating, payment of a caretaker, prizes for the poor students, etc. At the initiative of prefect M. Manolescu, the Prefecture of Argeș County built on the Dobrogostea estate a modern Practical Agricultural School in order to support the middle-level agricultural education of peasants' sons from Argeș county. This school opened in 1903 and it would prove useful for about 90 years, even though in the first years of operation, when it was subordinated to the county authority, it received a low reception as very few students attended agricultural courses. Although there is a clear departure from the ad-literam compliance with the testamentary provisions, the municipal and county authorities collaborated beneficially to serve the*

[*] Doctorand, Serviciul Județean Argeș al Arhivelor Naționale, e-mail: gruianul@yahoo.com.

interests of the city and rural communities of Dobrogostea, but they failed to keep alive the memory of a distinguished philanthropic gesture.

Cuvinte-cheie: *Ion Nicolopol, Primăria Pitești, Moșia Dobrogostea, Proprietăți agricole, Județul Argeș, Acțiuni filantropice.*

Key-words: *Ion Nicolopol, The Pitești City Hall, The Dobrogostea Estate, Agricultural* Properties*, Arges County, Philanthropic Initiatives.*

Ion Nicolopol, proprietar din Pitești, neavând urmași direcți, lasă prin testament în anul 1874 moșia Dobrogostea-Vărzari din județul Argeș în administrarea comună a orașului Pitești și a județului Argeș pentru a fi folosită în scopuri filantropice, mai precis pentru sprijinirea învățământului băieților și întreținere bolnavilor din orașul Pitești.

Punctul șase din testament stabilește inclusiv modul în care se administra de către autorități această proprietate: „Moşia Dobrogostea Vărzari din districtul Argeş, cu morile, după încetarea din viaţă a soţiei mele Mariţa va rămâne proprietate a şcolii şi spitalului din oraşul Piteşti, pentru învăţământul băieţilor şi căutarea bolnavilor, sub îngrijirea şi administrarea întregului consiliu județean și întregului consiliu municipal, arenduindu-se prin licitaţii, în prezenţa amândoura arătatelor autorități, iar venitul să-l împartă pe din două"[1].

Nicolopol mai lăsa prin același testament urmașilor săi, nepoților și nepoatelor, o avere impresionantă: moșiile Balaci și Găvănești din județul Teleorman precum și alte numeroase bunuri mobile și imobile.

Prin Decretul Regal din 12 martie 1879, comuna Pitești este autorizată ca să primească donațiunea făcută de defunctul Ion Nicolopol prin testamentul său olograf din 3 mai 1874, cu executarea decretului fiind însărcinat I.C. Brătianu, ministru de Interne[2].

Despre biografia lui Ion Nicolopol (n.1793-d.1878) scris și Ioan Nicolopolu se cunosc puține informații. În anul 1843 are rang de pitar în orașul Pitești și purta numele Ivancea Nicolopolu. Acesta are origini grecești întrucât în acel an este exclus din lista pentru alegerea deputatului județului Argeș în Obșteasca Adunare a Țării Românești, împreună cu alți pitari alogeni din oraș: Costache Moraitul și Niculcea Hagi Hristea, pentru că toți sunt încă „nenaturalizați", deși aceștia erau căsătoriți cu „boieroaice pământene"[3]. Totuși, în anul 1868 este ales deputat din partea județului Argeș[4]. Pentru un timp deține funcția de consilier municipal. În timpul Războiul de Independență dă dovadă de caritate pentru că renunță la suma de 510 lei ce i se cuvenea pentru rechiziția făcută pentru nevoile armatei române, faptă nobilă pentru care Ministerul de Război își exprimă „viua sa mulțumire pentru această patriotică ofrandă"[5]. Se stinge din viață la vârsta de 85 de ani, la 7 noiembrie 1878, în locuința sa din centrul orașului Pitești, strada Șerban Vodă, nr. 222, din cauza unei apoplexii cerebrale cauza decesului fiind cosemnată de medicul orașului[6]. Este înmormântat în cimitirul bisericii Sf. Gheorghe din centrul orașului fiind enoriaș al acestei biserici parohiale considerată catedrală a orașului. În anul 1886, cu ocazia alinierii străzii Doamna Bălașa, primarul orașului cere epitropiei bisericii Sf. Gheorghe să mijlocească pe lângă moștenitorii lui Ion Nicolopol, vechi consilier orășenesc și donator, ca aceștia să accepte mutarea monumentul funerar în Cimitirul Sf. Gheorghe, cimitir nou înființat la marginea orașului[7].

---

[1] SJAN Argeș, Colecția de Documente Istorice, pachet XV-41; SJAN Argeș, Primăria Pitești, dosar 43/1925-1929, f. 18.
[2] *Monitorul Oficial*, martie 1878; SJAN Argeș, Colecția de Documente Istorice, pachet XV-43; *Situațiunea financiară a județelor...*, 1903, p. 136-137.
[3] *Analele Parlamentare*, tomul XII, partea I, anul 1843, pp. 156-159.
[4] *Românul*, an XII, 17.02.1868, p. 3.
[5] *Monitorul Oficial*, nr. 205 din 16 (28) septembrie 1878, p. 5240.
[6] SJAN Argeș, Colecția Registrelor de Stare Civilă, Pitești, registru nr. 19/1876-1878, act de deces nr. 504 din anul 1878.
[7] Dărmănescu, 2017.

Soţia acestuia, Maria sau Mariţa născută Dobrian (n.1812-d.1882)[8], deşi neştiutoare de carte este şi ea animată de acte filantropice. Pentru pomenirea memoriei răposatului ei soţ oferă bisericii Sf. Gheorghe o sfită şi două candele, obiecte aflate şi în prezent în inventarul bisericii. De asemenea, în anul 1882 donează Bisericii „Sf. Ioan" din oraş casele sale „cele mici" din strada Sf. Ioan. Se stinge din viaţă în acelaşi an, la vârsta de 70 de ani, la 29 septembrie 1882, în locuinţa sa din strada Şerban Vodă, nr. 218, din cauza unei insuficienţe mitrale fiind înmormântată în Cimitirul Sf. Gheorghe din Piteşti[9].

Din iniţiativa consilierului judeţean M. Drujan, o fotografie a filantropului I. Nicolopol a fost pusă la loc de cinste în sala Consiliului judeţean Argeş (1907), fotografie care nu s-a păstrat.

În anul 1920, Nicolae Boerescu (n.1845-d.1922), preot econom stavrofor la Biserica Sf. Gheorghe din Piteşti, fost duhovnic al familiei Nicolopol, aflat la o vârstă venerabilă, îi scrie plin de mâhnire primarului oraşului despre faptul că mormântul filantropului Nicolopol este lăsat de autorităţi în neîngrijire. Ca răspuns la această sesizare, primarul oraşului dispune ca începând din anul financiar 1921-1922 să se facă prevederi bugetare pentru îngrijirea mormântului şi pentru facerea unui parastas cu ocazia sărbătorii Sf. Ioan[10]. Cert este că acest monument funerar din cimitirul oraşului a dispărut în negura timpului din cauza neglijenţei autorităţilor care nu au ştiut să cultive memoria acestui frumos gest filantropic.

Istoricul moşiei

În prezent, putem reconstitui istoricul acestei moşii pentru că în anul 1882 când se stinge din viaţă Mariţa Nicolopol, soţia lui Ion Nicolopol, nepoţii lor Ioan sau Iancu Damian (44 ani) şi Teodor Damian (26 ani), proprietari din oraşul Piteşti, întocmesc o listă de inventar cu 33 de documente şi titluri de proprietate ale acestei moşii care sunt predate oraşului Piteşti devenit din anul 1882 proprietar deplin în indiviziune cu judeţul. Aceste documente se păstrează şi în prezent în Colecţia de Documente Istorice de la Arhivele Naţionale, Serviciul judeţean Argeş, cel mai vechi document fiind din secolul al XVIII-lea[11].

În anul „zaverei", moşia Dobrogostea numită şi Vărzari trece prin mâna mai multor proprietari. Este adjudecată de Eufrosina Calimah (feb. 1821), apoi la scurt timp este cumpărată de mitropolitul Dionisie al Ungrovlahiei care o vinde în acelaşi an către biv vel logofătul Ştefan Belu (nov. 1821). Acesta din urmă o lasă moştenire prin foaia de zestre din 13 octombrie 1830, nepoatei sale Zinca Drugănescu căsătorită cu colonelul din armata rusă Vasilie Grecov sau Grecoff[12]. Zinca Grecov care semna franţuzit Zoe Grekoff se înrudea cu baronul Barbu Belu care era vărul ei. În anul 1864, fiind proprietăreasă văduvă, se împrumută la zaraful evreu Elias Lobel cu suma de 4.200 galbeni punând ipotecă moşia Vărzari-Dobrogostea. Neputând achita împrumutul contractat este nevoită să vândă în anul 1868 restul de moşie rămas după împroprietărirea clăcaşilor din 1864 lui Ion Nicolopol pentru suma de 6.400 galbeni „în orice monedă de aur socotit galbenul pe 32 lei vechi"[13].

Pe moşia Dobrogostea-Vărzaru, proprietatea Zincăi Grecov se realizează împroprietărirea clăcaşilor din comuna Dobrogostea cu 439 pogoane, 6 prăjini şi 18 stânjeni astfel:

- 319 pogoane la 41 locuitori cu doi boi şi o vacă;
- 69 pogoane la 15 locuitori cu braţele;
- 34 pogoane au fost alocate pentru terenuri de casă şi grădină la cei 56 de ţărani clăcaşi, la cei 29 de ţigani meseriaşi sau rudari, pentru un ţăran „nevolnic" şi pentru preotul satului;

[8] SJAN Argeş, Colecţia Registrelor de Stare Civilă, Piteşti, registru nr. 21/1881-1883, act de deces nr. 212 din anul 1882.
[9] SJAN Argeş, Colecţia Registrelor de Stare Civilă, Piteşti, registru nr. 19/1876-1878, act de deces nr. 504 din anul 1878; *România Liberă*, an VI, nr. 1583, 01.10.1882, p. 3.
[10] SJAN Argeş, Primăria Piteşti, dosar 7/1920-1921, f. 175, 196, 197, 220.
[11] SJAN Argeş, Colecţia de Documente Istorice, pachet XV, documentele 1-49.
[12] SJAN Argeş, Colecţia de Documente Istorice, pachet XV-29.
[13] SJAN Argeş, Colecţia de Documente Istorice, pachet XV-35.

- 17 pogoane a primit biserica satului pentru folosința preotului în funcție[14].

Foarte puțini clăcași din Dobrogostea au fost împroprietăriți pe alte moșii din zonă deținute de Paraschiva Neculau și Costache Stoenescu.

Moșia Dobrogostea proprietatea Zincăi Grecov avea hotărnicie făcută în anul 1851 aprilie 20 adeverită de Ministerul Justiției în anul 1857.

Hotărnicia moșiei

În anul 1895, cu ocazia întocmirii hotărnicii moșiei Drăganu a moștenitorilor fraților Radu și Ion Condeescu din Pitești[15], moșie învecinată cu moșia Dobrogostea, inginerul hotarnic, silvicultor Dem. Ionescu-Zane desemnat în anul 1892 de Tribunalul Argeș cu această lucrare a „atacat" semnele de hotar ale proprietății Dobrogostea, după cum afirma paznicul moșiei, pădurarul Ion Cărbunaru. Primăria Pitești a intentat proces pentru „poprirea confirmării lucrării întocmită de inginerul Zane" care prin întocmirea planului de hotărnicie a încălcat proprietatea Dobrogostea a orașului cu 10.159 mp[16]. De asemenea, o parte din pădurea moșiei a fost uzurpată de proprietarul vecin Mușceleanu cu care primăria orașului se va afla în proces de revendicare. Țăranii din Dobrogostea împroprietăriți prin legea rurală din 1864 s-au extins și ei cu posesiunile în moșia Dobrogostea a orașului și județului uzurpând o suprafață de circa 17 pogoane. Aceste încălcări ale proprietății de către vecini au determinat intentarea unui proces de revendicare prin avocatul statului pentru județele Argeș-Mușcel, I. Rădileanu dar și întocmirea hotărniciei moșiei de către colonelul C.I. Spiroiu care a fost solicitat și plătit în mod egal de oraș și județ[17].

Suma cerută de maiorul C.I. Spiroiu pentru întocmirea hotărniciei a fost de 1,50 lei pentru fiecare pogon măsurat, însă inginerul hotarnic N. Urlățeanu a oferit prețul mai mic de 1 leu / pogon, astfel încât maiorul C.I. Spirou a acceptat să facă hotărnicia cu prețul de 1 leu/pogon adică pentru suma totală de 1.343 lei. De asemenea, a solicitat bani pentru cheltuielile făcute cu plata celor opt oameni necesari la deschiderea liniilor prin pădure și facerea movilelor pe timp de 12 zile, precum și plata pentru tipărirea celor 11 exemplare ale cărții de hotărnicie și cartonatul exemplarului original.

În anul 1896, inginerul hotarnic maior C.I. Spiroiu din Pitești întocmește *Hotărnicia moșiei Dobrogostea*, proprietatea orașului Pitești și a județului Argeş[18] şi *Planul proprietății Dobrogostea a comunei urbe Piteşti şi a judeţului Argeş*[19]. Din aceste documente reiese că moșia Dobrogostea a orașului Pitești, amplasată pe Valea Râului Argeș, la o distanță de circa 10 kilometri de oraș, era străbătută de drumul național și linia ferată Pitești – Curtea de Argeș și avea o suprafață de 673 hectare fiind delimitată de următoarele vecinătăți:

- la est cu proprietatea Găleşeşti Porfirescu, Găleşeşti Panciulescu, cu proprietatea Budeasa a locuitorilor împroprietăriți în 1864 şi proprietatea Budeasa a Elisei Pascal;
- la vest cu proprietatea Băbana a moștenitorilor fraților Radu și Constantin Condeescu din Pitești;
- la nord cu proprietatea Vărzari a lui Iosif Musceleanu din București şi cu delimitarea locuitorilor împroprietăriți în 1864 pe moșia Vărzari;
- la sud cu proprietatea Schiau a lui C. Cristescu şi C. Fronescu și delimitarea locuitorilor împroprietăriți în 1864 pe moşia Schiau.

Planul și hotărnicia moșiei Dobrogostea au fost confirmate prin sentințele civile nr. 13-15, 502 și 503 din anul 1898 ale Tribunalului Argeș. Vecinătatea cu locuitorii din Dobrogostea a fost

[14] SJAN Argeş, Prefectura Argeş, dosar 5/1865, f. 43-47 şi Colecția de Documente Istorice, pachet XV-31, 32.

[15] Moștenitorii lui Radu Condeescu erau în anul 1898 următorii: căpitanul P. Poenaru cu soția Maria, Al.M. Râmniceanu din Pitești cu soția Ralița, N. Vișineanu din Caracal cu soția Ecaterina, iar moștenitoare a lui C. Condeescu era soția sa Elena.

[16] SJAN Argeş, Primăria Pitești, dosar 19/1895-1897, f. 1-18; dosar 18/1895-1910, f. 26-29, 38.

[17] SJAN Argeş, Primăria Pitești, dosar 18/1895-1910, f. 8, 14, 16, 32, 32, 54-57.

[18] SJAN Argeş, Colecția de Documente Istorice, pachet VI-1.

[19] SJAN Argeş, Primăria Piteşti, inventar 19, vol. I, dosar 237/1940, f. 1-3.

confirmată tardiv de Tribunalul Argeş pentru că existau litigii de hotar cu ţăranii care au fost încheiate de abia în anul 1909, urmând ca această vecinătate să fie executată pe teren. Locuitorul Constantin Pârşoagă din Dobrogostea a intrat cu circa 600 mp în moşia oraşului îngrădind această suprafaţă. În anul 1901, primarul oraşului a cerut ca acest locuitor să fie dat în judecată, oraşul fiind reprezentat în instanţă de Alexandru Dancovici, noul avocat angajat al oraşului[20]. În anul 1907 Serviciul contencios din cadrul Primăriei Piteşti era condus de avocatul N. Ştefănescu care arăta că acţiunea de revendicare a moşiei călcate de locuitorii din Dobrogostea era „în părăsire", astfel încât se putea oricând cere „perimarea" acesteia.

Din punct de vedere economic, pământul cultivabil era foarte restrâns fiind folosit pentru a produce cereale (orz, ovăz şi porumb) dar şi fâneaţă. O mare suprafaţă a moşiei era acoperită cu pădure de tufan, tufăriş, zăvoaie de anin şi salcie în special înspre malurile Râului Argeş. În 1896, maiorul C.I. Spiroiu afirma în cartea de hotărnicie că: „Proprietatea Dobrogostea a fost lăsată prin testament judeţului şi comunei Piteşti pentru înfiinţarea unui şcoli în oraşul Piteşti de către filantropul Ivancea Nicolopolu. Deosebit de şcoala clădită în capitala judeţului care poartă numele donatorului, şcoala şi primăria comunei Dobrogostea sunt instalate în clădirile proprietăţii situate în marginea şoselei naţionale. Proprietatea mai posedă o moară şi o piuă pe iazul anume abătut din Argeş"[21].

Exploatarea moşiei

Încă din timpul vieţii Mariei Nicolopol, în casele proprietăţii moşiei Dobrogostea funcţionează Şcoala din Dobrogostea, după cum confirma în anul 1888 învăţătoarea Elena Popescu de la Şcoala Borleşti Vărzari. În hanul moşiei funcţionau instituţiile locale din comuna Dobrogostea: primăria, percepţia financiară şi un post de jandarmi.

Începând din anul 1882 de când moşia Dobrogostea-Negovani intră în posesia deplină a oraşului Piteşti şi judeţului Argeş, aceasta este exploatată în comun de cele două autorităţi care îşi împart în mod egal atât veniturile cât şi cheltuielile. Această administrarea duală se dovedeşte a fi una de succes. Terenurile agricole destul de limitate sunt arendate prin licitaţii publice cu acordul comun al Consiliului orăşenesc Piteşti şi al Consiliului judeţean Argeş.

În 1882, moşia este arendată pe o perioadă de 5 ani începând din 23 aprilie 1882 şi până la 23 aprilie 1888 împreună cu: moara de apă construită din scânduri având opt roţi de piatră din care doar patru funcţionau, o casa aflată lângă moară care servea drept cârciumă, un han de zid compus din patru încăperi (11,80 m. x 10,50 m.) cu două pivniţe aflat la şoseaua naţională şi casele proprietăţii aflate pe această moşie. Casa cea mare a proprietăţii era compusă din patru camere mari, cu antreu în mijloc, avea o lungime de 15,35 metri şi o lăţime de 11,20 metri, fiind construită din cărămidă şi acoperită cu şiţă. De asemenea, mai exista o bucătărie cu două camere în lungime de 7,50 metri şi lăţime de 4,25 metri şi un grajd din scânduri vechi (12,50 metri x 6,60 metri)[22].

În perioada 1882-1898, moşia se exploata prin arendări anuale ale terenului arabil. Primul arendaş al moşiei este Ion Radu (1883-1888) din comuna Dobrogostea care plătea oraşului şi judeţului o arendă anuală de 3.350 lei.

În anul 1883, Grigore Popovici, inginerul judeţului şi Wilhelm I. Drabandt, arhitectul oraşului (1883-1888), propun construirea unui dig de 50 de metri pentru apărarea zăvoiului moşiei Dobrogostea de inundaţiile făcute în urma revărsării râului Argeş. Arendaşul consolidează cu pari şi nuiele zăgazul de la podul morii deteriorat de revărsarea râului ca urmare a ploilor torenţiale de la 21 mai 1885. Zăgazul morii este distrus în urma topirii gheţii din zilele de 28-29 decembrie 1886, după cum consemnează inginerul I. Robescu, arhitect al oraşului, astfel încât în anul 1888 moara nu funcţiona din cauză zăgazul rupt.

La licitaţia ţinută în decembrie 1887 este desemnat următorul arendaş, Constantin Fronescu din Bucureşti, funcţionar în cadrul Ministerului Justiţiei, reprezentat prin procură de căpitanul

---

[20] SJAN Argeş, Primăria Piteşti, dosar 31/1901, f. 20, 35; dosar 37/1901-1908, f. 77.

[21] Spiroiu, 1896, pp. 1-13.

[22] SJAN Argeş, Primăria Piteşti, dosar 21/1882-1888, f. 35-36.

Sergiu D. Gealep. Suma arendei anuale este de 3.000 lei, însă moșia este în fapt subarendată lui Constantin Hristescu sau Cristescu (1888-1893), fost consilier județean.

Urmează arendașul Petre Ghiță din comuna Găvana în asociere din anul 1893 cu Niță Radu. În anul 1894, Petre Ghiță susține că fostul arendaș C. Cristescu a lăsat moara în stare de ruină, zăgazurile iazului distruse cu desăvârșire și fără apă, precum și alte deteriorări la „ecaretele" moșiei. În același an C. Cristescu este trimis în judecată de primăria Pitești, primar fiind N. Nanoescu, iar avocat pledant G. Gazan, fost ajutor de primar al orașului[23]. Prin sentința nr. 152/1895, Tribunalul Argeș respinge acțiunea Primăriei orașului Pitești care face apel la Curtea de Apel București, însă fără succes, întrucât nu poate dovedi că arendașul a contribuit la ruinarea imobilelor de pe moșie.

Constatându-se ineficiența exploatării moșiei prin arendare, începând din anul 1898, moșia este exploatată în regie proprie, locurile de arătură și pășunat sunt împărțite prin „contracte de învoieli" locuitorilor din comuna Dobrogostea la un preț avantajos.

Strângerea veniturilor se realiza de către primarul comunei Dobrogostea care este „convins" să fie mai atent cu modul în care se făceau învoielile de vite ale locuitorilor la pășunat întrucât primea o remiză de 8% din sumele încasate de la locuitori.

În anul 1901, locuitorul I. Dumitrescu cultiva cu varză un teren de 2 pogoane din moșia Dobrogostea. Acest teren de cultură este inundat de apele torențiale din zilele de 4 și 5 iulie 1901 când gârla numită Pietroasa s-a revărsat din matcă. Această gârlă se scurgea pe lângă localul Primăriei Dobrogostea, pe lângă hotarul moșii spre fostul iaz al morilor și traversa linia căii ferate Pitești – Curtea de Argeș pe sub un pod de piatră care avea o deschizătură prea mică, astfel încât apa din ploile torențiale care venea enorm de mare, neavând loc pe sub pod se revarsă peste locurile de arătură și livezi cauzând pagube[24].

În august 1901 se realizează dijmuirea fânului de pe această proprietate, țăranii din Dobrogostea sunt nevoiți să transporte căpițele de fân cu carele la bascula din târgul săptămânal al orașului Pitești unde fânul este cântărit. A rezultat o cantitate totală de 9.500 kg fân din care cantitatea de 6.100 kg este reținută în mod egal de oraș și județ, iar restul de 3.400 kg rămâne locuitorilor[25].

Acei țărani care nu au bani ca să plătească contractele de învoieli agricole sunt nevoiți să presteze diferite munci în serviciul urbei, cu acceptul primarului orașului: gropari la cimitir sau la curățirea străzilor. Primarul orașului este totuși nemulțumit de munca prestată de țăranii datornici, întrucât aceștia uneori nu se prezentau la muncă sau adesea nu munceau în mod conștiincios. Primarul afirma că țăranii „caută să treacă zile și luni ca să fie achitați de datorii". Tot el vine cu propunea ca datornicii să nu mai primească în viitor pământ și să fie excluși de la învoielile agricole pe moșia Dobrogostea[26].

Moșia este scoasă din nou la licitație în anul 1901 fiind adjudecată pentru suma anuală de 1.800 lei de colonelul Matei Ghițescu, ginerele consilierului orășenesc Ion N. Coculescu. Acesta din urmă intervine pe lângă Consiliul orășenesc ca să fie acceptată această licitație însă Prefectura Argeș cere să se reia licitația considerând că prețul oferit este exagerat de mic și argumentând că în anul financiar 1899-1900 venitul moșiei, doar partea județului, era de circa 1.327 lei, iar în anul 1900-1901 era de 1.479 lei. În realitate, când moșia a fost arendată direct locuitorilor a produs un venit anual mai mare, de circa 3.000 lei. În anul următor, moșia este scoasă iar la licitație fiind adjudecată din nou de colonelul M. Ghițescu pentru suma de 2.000 lei, însă prefectul județului M. Manolescu, singurul prefect de Argeș care a avut o statuie ridicată în Parcul Trivale, refuză din nou să accepte condițiile licitației și oferă în schimb orașului o compensație anuală de 1.000 lei urmând ca exploatarea moșiei să se facă pe viitor după regulile județului.

În 1891, o fâșie din moșia Dobrogostea în suprafață de circa 3 hectare măsurată în anul 1893 de inginerul județului Argeș, Wilhelm I. Drabandt, a fost expropriată pentru construirea căii ferate

[23] SJAN Argeș, Primăria Pitești, dosar 29/1887-1895, f. 46, 89v., 98-99, 111-112.
[24] SJAN Argeș, Primăria Pitești, dosar 18/1895-1910, f. SJAN Argeș, f. 134-138.
[25] SJAN Argeș, Primăria Pitești, dosar 18/1895-1910, f. SJAN Argeș, f. 144.
[26] SJAN Argeș, Primăria Pitești, dosar 18/1900-1904, f. 105-107.

Pitești - Curtea de Argeș[27]. Accesul ușor la calea ferată a determinat alte oportunități economice în zonă. Un antreprenor numit Vasile Stoianovici a primit permisiunea prefectului și primarului orașului ca să treacă prin zăvoiul de pe moșie pentru a putea exploata pietrișul din prundișul râului Argeș pe care să-l transporte cu vagonetul la linia ferată Pitești - Curtea de Argeș (stația CFR Merișani) plătind câte 10 bani pentru fiecare m.c. de pietriș exploatat[28].

Exploatarea pădurii

Pădurea ocupa o mare suprafață din moșie, însă era în general pădure tânără, realitate care explică de ce exploatarea pădurii s-a făcut cu întârziere. Prima încercare de exploatare începe în anul 1901 când este scos la licitație zăvoiul de pe malul râului Argeș în suprafață de circa 43 ha, însă nu sunt amatori întrucât exploatarea este anevoioasă și ineficientă pentru că arborii erau prea mici. De abia în anul 1908, exploatarea zăvoiului aflat pe ambele maluri ale râului Argeș este încredințată prin contract de exploatare lui Radu M. Bădescu, proprietar din comuna Oarja, pentru suma de 6.920 lei.

În anul 1902, Ion Cărbunaru pădurar plătit de oraș și fiul său Stan Cărbunaru plătit de județ, sunt acuzați de neglijență în serviciu întrucât au neglijat paza pădurii din care s-au făcut mai multe tăieri de tufe, sălcii și anini din zăvoi decât cele notificate de aceștia. S-a propus înlocuirea lor din funcție cu Din Udrea din comuna Drăganu, fost pădurar pe moșia boierului Musceleanu și Ștefan Ion Cotorogea din Dobrogostea recomandat de primarul orașului. Această înlocuire, dacă a fost făcută a fost doar una temporară, pentru că în bugetul primăriei denumit sugestiv „Nicolopol" din anul financiar 1919-1920 erau trecute cheltuieli pentru plata salariului aceluiași pădurar numit Stan Cărbunaru[29].

Planul și amenajamentul pădurii Dobrogostea au fost aprobate prin Înalt Decret Regal nr. 155/1908 prin exploatare anuală a parchetelor de pădure în suprafață totală de 363 hectare[30]. Anual au fost scoase la licitație publică parchete de pădure pentru a fi exploatate (tăiate) de către: Petre Ghiță din comuna Găvana, în anul 1908, 16,60 ha de pădure 410 lei/hectar; Ion M. Zănescu, în anii 1909-1910, 12,50 ha pădure cu 456,50 lei/hectar; C.I. Dumitrescu din Găvana, în 1910, 12,76 ha pădure de tufă tânără și alte esențe pentru 546 lei/hectar; Din N. Teodorescu din Găvana, în 1911, 13 ha din parchetul nr. 5 pentru 630 lei/hectar și în 1912, 11,50 ha pentru suma totală de 8.073 lei; Obștea Cuza Vodă din comuna Bascov condusă de Ionel Hristodorescu, în 1913 și 1914, parchetele 7 și 8 pentru 811,50 lei/hectar. Parchetele 11 și 12 au fost exploatate de Ion Oancea în anii 1917-1918 pentru suma de 14.500 lei. În iunie 1919, s-au scos la licitație parchetele de pădure nr. 13 și 14 în suprafață de 12 ha fiecare care au fost adjudecate de maiorul C. Venieru pentru suma de 23.520 lei plus 1.100 lei taxă de reîmpădurire și 600 lei onorariul silvicultorului D. Dedu. Pădurea era în vârstă de 20 de ani fiind formată din specii de carpen, fag, plop și stejar care se puteau întrebuințata ca lemne de foc și coajă pentru tăbăcitul pieilor[31].

Începând din anul 1912, în conformitate cu legea bunurilor de mână moartă, terenul agricol al moșiei Dobrogostea în suprafață de circa 72 ha este trecut în administrarea Ministerului Domeniilor Statului, în schimbul unei rente anuale care se fixa conform legii. Pădurea a rămas în continuare în proprietatea și administrarea directă a județului și orașului fiind exploatată prin licitație publică anuală în conformitate cu amenajamentel silvic aprobat de Casa Pădurilor.

Școala de Fete nr. 1 Nicolopol din Pitești

Cu frumoasele venituri provenite din arendarea anuală a moșiei Dobrogostea, autoritatea orășenească a încercat transpunerea în realitatea a dispozițiilor testamentare. În anul 1889, Consiliul orășenesc îi deleagă pe consilierii locali I.P. Comăneanu, N. Nanoescu și C. Nencovici pentru

[27] SJAN Argeș, Primăria Pitești, dosar 29/1887-1895, f. 75, 81.
[28] SJAN Argeș, Primăria Pitești, dosar 18/1900-1904, f. 55, 60, 132-133,
[29] SJAN Argeș, Primăria Pitești, dosar 37/1901-1908, f. 57-59; 27/1919-1920, f. 12-13.
[30] *Monitorul Oficial*, nr. 238 din 27 ianuarie / 9 februarie 1908.
[31] SJAN Argeș, Primăria Pitești, dosar 19/1917, f. 4, 8, 26-28;

alegerea unui loc „confortabil” care să fie cumpărat de oraş pentru construirea unei şcoli care să poarte numele I. Nicolopol[32].

Primăria Piteşti este cea care întocmeşte anual un buget de venituri şi cheltuieli al fondului „Nicolopol” tipărit în 30 de exemplare la Tipografia „Progresul” A.H. Rădulescu din Piteşti, buget care se aproba şi aviza de Administraţiunea Casei Şcoalelor din Bucureşti.

Acest buget este folosit în principal pentru întreţinerea Şcolii de Fete nr. 1 Nicolopol din oraş. În primii ani postbelici, în bugetele fondului sunt trecute la capitolul venituri sume importante generate de exploatarea loturilor de pădure de pe această proprietate precum şi renta moşiei Dobrogostea trecută în posesia statului, în conformitate cu legea bunurilor de mână moartă. În bugetul din 1919-1920 erau realizate venituri de 16.677 lei iar în bugetul din 1920-1921 veniturile erau de 14.000 lei. Aceste venituri erau folosite în special în interesul Şcolii nr. 1 de Fete din Piteşti botezată „Nicolopol”, în mod practic pentru: mobilier, diferite obiecte şi reparaţii la localul şcolii (10.000 lei), costul lemnelor de foc (3.000 lei), cheltuieli de cancelarie (200 lei), ajutoare de cărţi pentru copiii săraci (200 lei), plata salariului servitorului şcolii (120 lei), dar şi pentru plata salariilor cuvenite pădurarului de la Dobrogostea (300 lei)[33].

Şcoala de Agricultură Dobrogostea

Consilierul judeţean M. Drujan susţinea că în anul 1891, prefectul Nicu Manu a folosit banii proveniţi din venitul acestei moşii pentru cheltuielile ordinare ale judeţului fără să ţină cont de dorinţa testatorului[34].

Începând din anul 1903, din iniţiativa prefectului judeţului Argeş, M. Manolescu, se stabilesc prin bugetul judeţului sumele necesare pentru înfiinţarea Şcolii practice de agricultură Dobrogostea dotată cu fermă de vite de rasă. Această şcoală de agricultură de nivel mediu a funcţionat neîntrerupt timp de 90 de ani, până în anul 1993 când se desfiinţează. Lucrările de construcţie pentru localul şcolii şi grajdurile necesare pentru întreţinerea vitelor de rasă au costat judeţul circa 9.300 lei. Ulterior, lângă localul şcolii se construieşte un grajd pentru adăpostirea taurilor comunali ridicat cu banii proveniţi din fondurile comunelor rurale.

În perioada 1903-1908, şcoala Dobrogostea s-a aflat în subordinea Prefecturii judeţului Argeş care cheltuia anual peste 10.000 lei, deşi venitul din arendarea moşiei se ridica la circa 6.000 lei. De la 1 aprilie 1908, din iniţiativa prefectului oraşului, şcoala trece în subordinea şi administrarea Ministerului Cultelor şi Instrucţiunii Publice care o reorganizează după modelul şcolilor similare de agricultură din ţară. Prefectul de Argeş şi primarul oraşului Piteşti, de comun acord, au pus la dispoziţia Ministerului, pentru folosinţa şcolii: 30 de hectare de pământ arabil din moşia Dobrogostea, clădirile necesare pentru instrucţia elevilor dar şi pentru exploatarea moşiei de 30 hectare, uneltele şi vitele de muncă necesare şcolii, o sumă de 150 lei acordată anual de judeţ pentru întreţinerea în stare perfectă a clădirilor cedate şi banii necesari pentru hrana elevilor (30 de bani/elev/zi). Judeţul îşi rezerva dreptul de a recomanda ca un număr de până la 20 de elevi să fie recrutaţi exclusiv din judeţul Argeş. Restul de moşie în suprafaţă de 60 ha de teren agricol s-a arendat tot ministerului care dorea să înfiinţeze „o obşte de plugari” care să cultive în mod raţional moşia sub coordonarea directorului şcolii[35].

În primii ani de funcţionare când şcoala s-a aflat în subordinea judeţului, foarte puţini elevi, fii de ţărani din Argeş au urmat cursurile. În anul şcolar 1905-1906 erau înscrişi 16 elevi din care au absolvit 10 iar în anul şcolar 1906-1907 erau înscrişi doar 7 elevi.

[32] SJAN Argeş, Primăria Piteşti, dosar 26/1889, f. 1-2.
[33] SJAN Argeş, Primăria Piteşti, dosare 29/1912-1915, f. 8-9, 12, 15; 27/1919-1920, f. 12-13; 22/1920-1921, f. 8-9.
[34] SJAN Argeş, Primăria Piteşti, dosar 40/1907-1910, f. 49.
[35] SJAN Argeş, Primăria Piteşti, dosar 45/1907-1908, f. 1-13.

Anul școlar	**Elevi înscriși**	**Elevi retrași**	**Total elevi frecvenți**
1903-1904	12	2	10
1904-1905	8	3	15
1905-1906	2	1	16
1906-1907	1	0	7
1907-1908	3	0	10

La 23 mai 1907, I.A. Dobrovici, prefectul pentru scurt timp al județului Argeș a făcut o vizită la Școala de Agricultură Dobrogostea unde a constatat că „iazul ce alimenta odinioară vechile mori de la Belu nu mai este de niciun folos fiindcă morile nu mai funcționează de multă vreme". Acesta a dispus ca morile care se găseau în completă ruină să fie desființare iar lemnăria și pietrele de moară să fie vândute la licitație publică, zăvoiul ce se găsea de-a lungul iazului morilor să fie defrișat prin contract cu locuitorii din Dobrogostea și terenul de circa 10 pogoane să fie redat agriculturii fiind de bună calitate. Plutele au fost vândute coloniei de rudari de la Dobrogostea ca material de lucru, o parte din sălciile defrișate au fost folosite pentru consolidarea cu diguri a malurilor râului Argeș[36].

***

După război, în baza legii de reformă agrară (1921), din această moșie se expropriază în folosul țăranilor din Dobrogostea peste 57 de hectare de teren arabil[37].

După mai bine de 40 de ani de stăpânire neîntreruptă a orașului Pitești și județului Argeș asupra moșiei Dobrogostea, la 31 martie 1923, autoritățile sanitare locale și naționale au făcut demersurile legale pentru a fi puse în posesia moșiei Dobrogostea, formalități care se vor face în anul 1925 fără să se consulte deținătorii dreptului de proprietate: orașul Pitești și județul Argeș. Această imixtiune a Ministerului Sănătății se poate explica prin prisma faptului că autoritățile locale (orașul și județul) au alocat sumele de bani provenite din administrarea moșiei mai mult în favoarea Școlii nr. 1 de Fete „Nicolopol" și respectiv a Școlii de Agricultură Dobrogostea decât pentru îngrijirea bolnavilor din spitalul orășenesc, după cum a mai cerut testatorul. În anul 1927, Consiliul Superior Administrativ chemat să soluționeze acest litigiu între instituțiile statului constată că orașul Pitești și județul Argeș sunt deținătoarele dreptului de proprietate asupra moșiei, iar Ministerului Sănătății are cel mult drept de control asupra administrării acestei moșii[38]. Mai târziu, prin decizia ministerială nr. 336.172 din anul 1946, Casa Școalelor și a Culturii Poporului este autorizată să accepte pentru școlile de băieți din Pitești, legatul lăsat de defunctul Ion Nicolopol prin testamentul olograf din anul 1874[39].

[36] SJAN Argeș, Primăria Pitești, dosar 40/1907-1910, f. 1-73.
[37] SJAN Argeș, Serviciul Agricol Argeș, dosar 63/1919-1924, f.n.
[38] Șovar, 2013, p. 10-11; SJAN Argeș, Prefectura Argeș, dosar 49/1927, f. 9.
[39] *Monitorul Oficial*, partea I B, nr. 253 din 31.10.1946, p. 11.568.

ANEXE

1.

Testament prin care Ion Nicolopolu lasă oraşului Piteşti moşia Dobrogostea Vărzari după moartea soţiei sale Maria Nicolopolu născută Dobrian pentru întreţinerea spitalului şi şcolii din Piteşti[40].

1874 mai 3, Pitești

În lipsă de succesori descendenţi şi ascendenţi, fiind liber după lege a disposa de toată averea mea oricum voi voi şi văzându-mă trecut în vârsta bătrâneţilor, de aceea până sunt sănătos şi în întregimea minţilor, am hotărât şi am regulat în libera mea voinţă toată averea mea mişcătoare şi nemişcătoarea asigurând liniştea şi poziţia iubitei mele soţii Maria Nicolopolu, născută Dobrian cu care am trăit până acum în căsnicie, de sunt patruzeci şi şase de ani, într-o perfectă dragoste şi unire, precum urmează:

1. Las după încetarea mea din viaţă pe iubita mea soţie Mariţa, desăvârşită stăpână pe casa din Piteşti şi cu locul din dos unde se află o casă cu două odăi, unde este a fi bulevardul, şi toată averea mea mişcătoare ce se va găsi precum: bani, zapise, efecte de bani şi orice mişcător se va afla în casă şi în curte.

2. O las asemenea desăvârşită stăpână pe moşia Drăghineasca din districtul Argeş, pe via de la Târgul Dealului şi parte de moşie din Ştefăneşti, să facă cu dânsele ce va voi;

3. Îi mai las şi uzufructul celorlalte moşii să se bucure de dânsul cât va trăi.

4. După încetarea din viaţă a soţiei mele Mariţa, moşia Balaci din districtul Teleorman va rămâne proprietatea nepotului şi nepoatelor mele, anume Pandele Antonescu, Tica Burcă, Dinca Anastasiu şi Sevastiţa Pietraru cu toate ce se vor afla atunci pe dânsa.

5. Moşia Găvăneşti din districtul Teleorman va rămâne proprietatea nepotului meu Iordache Antonescu, tot după încetarea din viaţă a soţiei mele Mariţa, precum se va găsi atunci.

6. Moşia Dobrogostea Vărzari din districtul Argeş cu morile, după încetarea din viaţă a soţiei mele Mariţa va rămâne proprietate a şcolii şi spitalului din oraşul Piteşti, pentru învăţământul băieţilor şi căutarea bolnavilor, sub îngrijirea şi administrarea întregului consiliu județean şi întregului consiliu municipal, arenduindu-se prin licitaţii, în prezenţa amândoura arătatelor autorităţi, iar venitul să-l împartă pe din două;

7. Oblig pe soţia mea Mariţa, a da Mariţii, fiica nepotului Pandele Antonescu la măritiş lei noi 12.000 în bonuri domeniale, dacă însă nu se va mărita cât voi fi eu în viaţă;

8. La măritişul fetelor nepoatelor mele Zinca Anastasiu şi Sevastiţa Pietraru, soţia mea Mariţa le va face ajutor cu cât o va lăsa inima.

9. Cu înmormântarea mea şi căutarea sufletului rămâne însărcinată soţia mea Mariţa.

10. Fiindcă soţia mea Mariţa nu ştie carte, la trebuinţele ce va avea de citirea hârtiilor şi scrierea contractelor de arenduire va chema pe oricare din rudele mele la care va avea încredere spre acest ajutor.

Aceasta este cea din urmă liberă voinţă a mea pe care am regulat-o şi am statornicit-o prin acest testament scris, iscălit şi datat de mine însumi cu propria mea slovă. Iar testamentul făcut de mine în anul 1859 ghenarie în 16, legalizat de către Tribunalul Argeş în acelaşi an sub nr. 5 rămâne desfiinţat şi fără nicio putere.

Ion Nicolopolu
1874 mai 3, Piteşti

[40] SJAN Argeș, Colecția de Documente Istorice, pachet XV-41; Primăria Pitești, dosar 43/1925-1929, f. 18.

2.

Scrisoarea preotului N. Boerescu din Pitești adresată primarului orașului Pitești prin care arată lipsa de implicare a autorităților pentru îngrijirea mormântului filantropului Ion Nicolopol[41].

1920 noiembrie 30, Pitești

Domnule Primar,

În anul 1878, a încetat din viață cel mai de seamă cetățean prin faptele sale filantropice, Ioan Nicolopol, mare proprietar din acest oraș Pitești. El a fost bărbat distins, înzestrat cu înalte sentimente creștinești și însușiri providențiale, care l-au provocat și determinat încă pe când se afla în viață, complectamente sănătos. El a săvârșit un act mare, un act memorabil, edificator și înălțător care va sta pildă nouă în prezent, precum și generațiilor viitoare. Căci prin testamentul său ce a făcut a lăsat primării orașului Pitești precum și județului Argeș, moșia sa Dobrogostea, moșie frumoasă, situată la câțiva kilometri departe de acest oraș, având pământul fertil, arabil și o imensă pădure, de câteva sute de hectare, construind și de când se afla în viață și o școală model pe numita moșie.

De asemenea, din acest fond s-a construit Școala nr. 1 de fete, după bulevard, numită Nicolopol.

În acest interval de timp și până în prezent, primăria și județul au încasat frumoase venituri care se ridică la sute de mii lei.

Domnule Primar,

Din timpurile cele mai depărtate, înainte de era creștină, este cert constatat că toți bărbații care s-au ilustrat, care la activul lor s-au distins prin mărețele lor acte, spre binele obștesc, au fost sărbătoriți cu mare fast, cu evlavie și pietate în templele lor, făcând procesiuni și pelerinagii la mormintele lor, unde li erau ridicate monumente foarte frumoase, de o bogăție și artă uimitoare.

Decedatul este singurul donator care a asigurat ambelor instituțiuni un venit lăudabil. Prin urmare, cu drept cuvânt, merită a i se păstra o deosebită atenție și chiar un cult de o adâncă recunoștință.

Domnule Primar,

Zilele trecute am fost la cimitir și am observat că mormântul unde zac rămășițele aceluia ce a fost odată Ioan Nicolopol este cu desăvârșire neglijat: tufișuri și fel de fel de buruieni au crescut pe el.

Îmi permit a deschide o paranteză. Mă aflam prezent în Senat, acum câțiva ani, când marele orator Blarenberg în interpelarea sa, guvernului de atunci, îi aducea acuzare că de ce s-a permis moștenitorului unui grec Zapa să ridice veniturile de milioane de lei de pe domeniile ce le avea în țară și să le ducă în Grecia, ca fond pentru întreținerea unor școli grecești, iar moaștele lui să fie îngropate la biserica după domeniul lui, pentru care a donat bisericii 300 lei pentru totdeauna, pentru ca preotul și epitropii bisericii să-i ție mormântul împodobit cu flori. Acel Zapa a venit sărac în țară și prin împilările lui a supt din spinarea poporului român milioane pe care le-a dus ca un înstrăinat de țară la Atena lăsând în derâdere 300 lei pentru oasele lui, aceasta cu condițiuni, pe când acela care a lăsat averi de sute de mii de lei pentru binele obștesc, îi este mormântul lăsat în părăsire.

Domnule Primar,

Încredințat fiind că Dvs. sunteți pătruns ca distins cetățean, român adevărat și bun creștin, de cele mai calde și creștinești sentimente, vă rog să binevoiți ca prin înțeleapta deciziune ce veți lua ca primar al orașului și în unire cu dl. prefect al județului, să dispozați ca mormântul acestui distins filantrop să fie curățit, împodobit cu flori, precum și a se pune un felinar în care să ardă candela în permanență. De asemenea, în fiecare an să i se facă un parastas comemorativ în ziua de Sf. Ion la Biserica Sf. Gheorghe unde a fost înmormântat și de unde i s-au ridicat rămășițele pământești, cu ocazia morții soției sale Maria Nicolopol. Acestea le supun cunoștinței D-voastră, în calitate de fost preot al casei decedatului de la care am căpătat mai multe odoare pentru Biserica Sf. Gheorghe, unde servesc.

Cu stimă,

Econom stavrofor N. Boerescu

[41] SJAN Argeș, Primăria Pitești, dosar 7/1920-1921, f. 196.

BIBLIOGRAFIE

Analele Parlamentare. 1843.
Dărmănescu, O. 2017. *Biserica domnească „Sfântul Gheorghe" din Pitești*. Pitești: Europroduct.
Monitorul Oficial. 1878. 1908. 1946.
România Liberă. 1882.
Românul. 1868.
Situațiunea financiară a județelor în exercițiile 1896/1897 – 1900/1901. 1903. București: Imprimeria Statului.
SJAN Argeș. Colecția de Documente Istorice.
SJAN Argeș. Colecția Registrelor de Stare Civilă. Orașul Pitești.
SJAN Argeș. Prefectura Argeș.
SJAN Argeș. Primăria Pitești.
SJAN Argeș. Serviciul Agricol Argeș.
Spiroiu, C. I. 1896. *Hotărnicia proprietății Dobrogostea a județului Argeș și a comunei urbe Pitesci situată în comuna Dobrogostea, plasa Pitesci, județul Argeș esecutată de inginerul hotarnic maior C.I. Spiroiu la 27 mai, anul 1896*. Pitești: Tipografia Gheorghe Popescu.
Șovar, G. 2013. *Filantropi argeșeni și musceleni*. Pitești: Paralela 45.

ABREVIERI

SJAN Argeș – Serviciul Județean Argeș al Arhivelor Naționale.